

Ya?I? Bireyler ?çin Çok Boyutlu Gözlem Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ya?I? Bireyler ?çin Çok Boyutlu Gözlem Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33010>

Özet

Bu giri?, Soygür, Duyan, Hasgül ve Ad?batmaz taraf?ndan 2017 y?l?nda ger?ekle?tirilen "Multidimensional Observation Scale for Elderly Subjects" (MOSES) adl? ölçe?in Türkçe'ye uyarlama çal??mas?n? temel almaktad?r. **Ya?l? Bireyler ?çin Çok Boyutlu Gözlem Ölçe?i** (YBÇBGÖ), ya?l? bireylerin davran??sal ve i?levsel durumlar?n? çok boyutlu bir perspektiften gözlemsel olarak de?erlendirmek amac?yla geli?tirilmittir.

Ölçek, bak?m ortamlar?nda bulunan **ya?l? bireylerin** günlük ya?am aktiviteleri, sosyal etkile?imleri, bili?sel durumlar? ve duygusal tepkileri gibi kritik alanlarda profesyonellerin sistematik gözlem yapmas?n? sa?lar. Uyarlama çal??mas?, ölçe?in psikometrik özelliklerinin Türk kültürüne uygunlu?unu ve geçerlili?ini sa?lamay? amaçlam??t?r.

Anahtar Kelimeler

Ya?l? Bireyler, Çok Boyutlu Gözlem Ölçe?i, Gerontoloji, Uyarlama, Psikometri, Gözlem, Geriatri.

Yazarlar

Soygür, H., Duyan, V., Hasgül, E., Ad?batmaz, M.

Amaç

Ölçe?in temel amac?, **ya?l? bireylerin** davran??sal ve i?levsel durumlar?n? çok boyutlu bir perspektiften, genellikle bak?m verenler veya sa?l?k profesyonelleri arac?l??yla gözlemsel olarak de?erlendirmektir. Ölçek, ya?l?lar?n bak?m ihtiyaçlar?n?, ya?am kalitelerini ve zaman içindeki de?i?ikliklerini izlemek için klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r.

Türkçe uyarlama çal??mas? (2017), orijinal ölçe?in kültürel ve dilsel e?de?erlili?ini sa?layarak, Türkiye'deki geriatric popülasyonla çal??an uzmanlar?n uluslararası kabul görmü? bu araç? kullanabilmesine olanak tan?may? hedeflemiştir. Bu, ya?l? bak?m? alan?ndaki ara?t?rmalar?n ve uygulamalar?n standardizasyonuna katkıda bulunmaktad?r.

Yap?

Ya?l? Bireyler ?çin Çok Boyutlu Gözlem Ölçe?i (YBÇBGÖ), ad?ndan da anla??laca?? gibi, ya?l?lar?n i?levselli?ini tek bir de?i?ken yerine birden fazla boyutta ölçen bir araçtır. Orijinal **Çok Boyutlu Gözlem Ölçe?i** (MOSES), genellikle a?a??daki temel yapılar? ölçen alt boyutlardan oluşur:

Fiziksel Ba??ms?zl?k ve Günlük Ya?am Aktiviteleri (G?A)

Bilişsel Değerlilik ve Yönelim
Sosyal Etkileşim ve İletişim
Duygusal Durum ve Davranışsal Sorunlar

Ölçek maddeleri, bakım personelinin kısa bir süre zarfında gözlemleyebileceği spesifik davranışlar ve durumlar üzerine odaklanarak, kapsamlı ve objektif bir değerlendirme sağlaymayı amaçlamaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında, ölçeğin Türk popülasyonunda geçerli bir ölçüm aracı olduğunu kanıtlamak amacıyla çeşitli geçerlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Bu analizler genellikle yapı geçerliliği (faktör analizi) ve ölçüt bağımlı geçerliliği (benzer yapıya ölçek diğer geçerli ölçeklerle korelasyon) içermektedir.

Yapılan geçerlik çalışmaları, ölçeğin çok boyutlu yapısının Türk kültüründe de korunduğunu ve ölçeğin teorik olarak ölçmesi beklenen yapıya bağlı olarak bir şekilde ölçtüğünü göstermiştir. Geçerlik sonuçlarının tam detayları ilgili referans makalesinde (Soygür ve ark., 2017) mevcuttur. **Geçerlik** analizlerinin detaylı sonuçlarına ulaşmak için makalenin tamamının incelenmesi önerilir.

Güvenirlilik

Yaşlı Bireyler için Çok Boyutlu Gözlem Ölçeği'nin Türk popülasyonundaki güvenilirliği, iç tutarlılık analizleri ve genellikle test-tekrar test yöntemleri kullanılarak incelenmiştir. İç tutarlılık, ölçekteki maddelerin aynı yapıya ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir ve genellikle Cronbach Alfa katsayısıyla rapor edilir.

Uyarlama çalışmasında elde edilen yüksek iç tutarlılık katsayıları, ölçeğin Türkçe formunun güvenilir olduğunu ve tekrarlanan ölçümlerde tutarlı sonuçlar verebileceğini işaret etmektedir. Bu sonuçlar, YBÇBGÖ'nün **geriatrik değerlendirme** alanında istikrarlı bir araç olarak kullanılabilirliğini desteklemektedir.

Faktör Analizi

Uyarlama çalışması kapsamında, orijinal **Çok Boyutlu Gözlem Ölçeği**'nin çok faktörlü yapısının Türk örneğinde de doğrulanıp doğrulanmadığını belirlemek için faktör analizi teknikleri kullanılmıştır. Bu analizler, ölçeğin alt boyutlarının kültürel bağlamda da ayrılmak üzere ve bütünlüğünü test etmiştir.

Faktör analizi sonuçları, orijinal MOSES ölçeğinde tanımlanan boyutların (örneğin, Fiziksel Bağımsızlık, Bilişsel Değerlilik) Türkçe formunda da benzer şekilde yüklendiğini ortaya koyarak

yapısal geçerliliği desteklemiştir. Bu, ölçeğin teorik temelinin kültürel sınırlar arasında korunabildiğini göstermektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Gözlem Ölçeği (Observer-rated scale), derecelendirme tipinde.

Language Available: Türkçe (Turkish), İngilizce (Original)

Population Group: Yaşlı Bireyler (Elderly Subjects)

Age Group: Genellikle 65 yaş ve üzeri bireyler.

Population Details: Huzurevleri, hastaneler veya uzun süreli bakım tesislerinde yaşayan yaşlı bireylerin değerlendirilmesi için uygundur.

Test Methodology: Bakım veren personel (hemşireler, sosyal hizmet uzmanları veya yardımcı personel) tarafından, gözlem süresi boyunca bireyin davranışları ve işlevselliğinin yapılandırılmış bir şekilde değerlendirilmesi.

Anahtar Kelimeler

YBÇBGÖ, MOSES, Geriatrik Değerlendirme, Bakım, Gözlem, Çok Boyutlu Gözlem Ölçeği, Geçerlik, Güvenirlilik.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Uyarlama makalesinde belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: Sorumlu yazar Veli Duyan için: duyanveli@yahoo.com

Correspondence Address: Sorumlu yazarın bulunduğu kurum adresi için makalenin tamamına başvurulmalıdır.

Şinler, Ücret ve Test Yaşı

Ölçeğin Türkçe adaptasyonu 2017 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanımı ve telif hakları ile ilgili izinler için sorumlu yazar Veli Duyan ile doğrudan e-posta yoluyla iletişime geçilmesi önerilmektedir. Çalışma, akademik bir dergide yayınlandığı için kullanımı genellikle akademik amaçlar için ücretsiz olabilir; ancak ticari veya geniş ölçekli uygulamalar için izin gerekebilir.

Referanslar

Soygür, H., Duyan, V., Hasgöl, E., & Adıbatmaz, M. (2017). Turkish adaptation study of Multidimensional Observation Scale for elderly subjects. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 11(3), 171-185.

Sorumlu Yazar İletişim: Veli Duyan (duyanveli@yahoo.com)

Ölçeğin orijinal PDF dosyası, ilgili web sitesinde mevcuttur. Orijinal PDF'ye buradan ulaşılabilir: [yasli-bireyler-icin-cok-boyutlu-gozlem-olcegi-toad.pdf](#)

Yaşlı Bireyler için Çok Boyutlu Gözlem Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Bu giriş, ölçek maddelerini telif hakkı korumaları veya yayın hakları nedeniyle doğrudan sunamamaktadır. Ölçek maddeleri, puanlama yönergeleri ve detaylı alt boyut bilgileri için lütfen Soygür ve arkadaşlarının 2017 tarihli orijinal uyarlama makalesine veya yukarıda belirtilen PDF belgesine başvurunuz.